

Boganmeldelse

Stephen von Tetzchner:

Udfordrende adferd hos mennesker med lærehemning

- »Betydning af boforhold, tjenester og kommunikasjon«

Af Inger Thorup Jensen, socialpædagog, Dronning-lund Kommune.

Den internationalt anerkendte norske psykolog, Stephen von Tetzchner, har netop skrevet en ny bog om de forskellige årsager til, hvorfor nogle udvikler en udfordrende adfærd, samt hvilke miljøforhold, der henholdsvis kan fremme og hæmme en sådan adfærd. Bogen tydeliggør, at de mennesker, som har udviklet udfordrende adfærd - eller ligger i risikozonen for at komme til at gøre det - i særlig grad har behov for et specielt tilrettelagt miljø. Bogen belyser med stor grundighed spørgsmålet: Hvorfor udfører nogle mennesker sådanne handlinger, og hvilke forhold spiller ind på udviklingsforløbet af disse handlinger? Hvordan kan vi arbejde forebyggende?

Hvorfor udadreagerende adfærd?

Den udfordrende adfærd afspejler individets vanskeligheder med at me-

stre og tilpasse sig sine omgivelser. Udviklingshæmningen indebærer, at personen har dårligere oversigt over og forståelse af sine omgivelser, større problemer med at regulere sin egen følelsesmæssige tilstand, dårligere kommunikationsfærdigheder og hyppigere fejltolkninger af andre personer. Problemer med at udtrykke sig kan medføre manglende forståelse og uhensigtsmæssig reaktion fra menneskene i omgivelserne.

Tetzchners grundtanke er, at det er vores ansvar som professionelle omsorgspersoner at forebygge og mindske udfordrende adfærd. Ifølge Tetzchner er det ikke udviklingshæmningen, der er grunden til den udfordrende adfærd, men derimod pædagogers manglende evne til at se, forstå og støtte udviklingshæmmede mennesker.

Nysgerrighed og undren

Disse mennesker skal forstås ud fra deres totale livssituation. Vi, som ar-

bejder med disse mennesker, skal efter Tetzchners mening forholde os nysgerrigt og undrende til, hvorfor vedkommende lige nu gør brug af udfordrende adfærd som en del af handle- og kommunikationsmønstret. De udfordrende handlinger skal vi forstå ud fra, hvordan de med deres forskelligartede sansemæssige, kognitive, emotionelle og sociale handicaps opfatter og tolker deres omgivelser.

Udfordrende adfærd er således ikke et individuelt problem, men en manifestation af et individs sårbarhed i et risikofyldt miljø. Om adfærden bliver udfordrende afhænger af, hvordan vi som mennesker i vedkommendes omgivelser ser, møder og forstår den udviklingshæmmede: Hvis mennesker med udviklingshæmning ikke kan forstå eller se meningen med de krav, vi stiller til dem, så er det os, som personale, der har fejlet. Da må vi gøre os mere umage med at tilrettelægge forholdene for den pågældende.

Udfordrende adfærd - et positivt tegn

Mange pædagoger tolker udfordrende adfærd som en negativ søgen efter opmærksomhed, men bogens forfatter tolker i stedet denne adfærd som et positivt tegn på initiativ til samspil, hvor personen søger nærvær, støtte og hjælp til overlevelse. Denne søgen er socialt rettet, og kan dermed tolkes positivt, og den udvikler sig som oftest kun til udfordrende adfærd, fordi andre forsøg på at opnå det samme ikke er lykkedes.

Mange udviklingshæmmede med udfordrende adfærd bliver ifølge forfatteren desværre oftest afvist. Den udviklingshæmmede bliver ikke forstået og bliver dermed tvunget til at reagere med endnu mere udfordrende adfærd. Tetzchner lægger især vægt på betydningen af kommunikation og kommunikationsoplæring, og viser også hvordan boliger, miljø og tjenesteydelser kan tilrettelægges således, at de udgør et beskyttende og forebyggende kommunikativt, fysisk og socialt miljø. Det skal være muligt for den enkelte at få oversigt og kontrol, opleve mestring og få hjælp til at regulere følelser.

Stephen von Tetzchner giver med sin bog et væsentligt bidrag til, at vi som professionelle omsorgspersoner bliver mere kreative, positive, nysgerrige og reflekterende. Desuden påpeger han nødvendigheden af, at vi søger mere viden om den emotionelle udvikling i stedet for den gængse udbredte kognitive tilgang.

Denne bog viderebringer stor viden om mennesker med udviklingshæmning, og støtte til, at vi som pædagoger kan tænke positivt, anderledes og konstruktivt omkring den udfordrende adfærd, vi støder på. Vi kan ikke direkte lave om på de mennesker, der har udviklingshæmning, men vi kan lave om på os selv!

Læs mere om bogen på www.gyldendal.no/akademisk